

Hoofdstuk 2: De factuur van de crisis

Onze visie

Tijdens de coronacrisis hebben de werknemers enorme inspanningen geleverd en trokken de overheden veel geld uit. Om de economie te redden, de zorg te versterken en het inkomen van werknemers op peil te houden. Veruit het grootste gedeelte hiervan ging naar het redden van bedrijven en zelfstandigen. Die reddingsoperatie was nodig. Het is immers de taak van de overheid om crisissen aan te pakken en oplossingen aan te dragen. Ook werknemers zijn gebaat bij het tijdelijk ondersteunen van bedrijven in een moeilijke economische conjunctuur. De coronacrisis en overstromingen in Wallonië en Limburg hebben ook pijnlijk duidelijk gemaakt dat verregaande regionalisering en politieke versnippering in bevoegdheden geleid heeft tot drama's. Wij pleiten voor een herfederalisering van bevoegdheden en meer homogene bevoegdheidspakketten.

Wat we echter steeds zien terugkeren bij crisissen: de baten zijn voor de bedrijven, de kosten zijn voor de samenleving. Zowel tijdens de crisis als achteraf: via besparingen kwam de rekening bij de burger terecht. Dit dreigt ook nu weer te gebeuren. Onaanvaardbaar voor ons. Toen niet, en nu niet. Ook de afgelopen 25 jaar boekten bedrijven veel winst en groeide de productiviteit jaar na jaar.

Werknemers genoten echter niet mee van de verhoogde productiviteit en de gerealiseerde winsten, zij ontvingen niet hun rechtvaardige deel. De stijging van de lonen bleef achter op de economische groei, de werkdruk werd groter, en via allerlei maatregelen en besparingen op de openbare diensten kregen we individueel de verantwoordelijkheid en rekening toegestopt.

Zij die gered werden, en de sterkste schouders, moeten eindelijk hun deel bijdragen, en meer dan dat. De economie trekt terug aan. Vele bedrijven laten zelfs weten dat ze nog nooit zoveel winst maakten: daarvan moet een eerlijk deel terugvloeien naar de werknemers, die deze winsten met hun arbeid zelf hebben gerealiseerd, en naar de samenleving die deze bedrijven gered heeft.

Tegelijk moeten we van de herstart van de crisis gebruik maken om het herstel van onze samenleving en economie mee vorm te geven en werk te maken van een eerlijke fiscaliteit. Het fundament wijzigen van hoe we omgaan met belastingen zal hierin een speerpunt zijn. Om de uitdagingen in de toekomst het hoofd te kunnen bieden is een rechtvaardige verdeling van kosten en baten nodig en moeten de sterkste schouders grootste bijdrage leveren. Dat is zodat ook daar de kosten en baten eerlijker verdeeld zijn. Kapitaalkrachtigen moeten verhoudingsgewijs tot hun inkomen bijdragen. Een euro is een euro. We pleiten ervoor dat die eerlijke fiscaliteit voor het hele land op dezelfde principes wordt uitgewerkt.

We staan voor meerdere uitdagingen die enorme investeringen vragen: het woonbeleid; de noodzakelijke klimaatmaatregelen en de noden in de zorg, o.a. naar aanleiding van een vergrijzende bevolking, maar ook de gevolgen van jarenlange besparingen, de druk om zorg te privatiseren en commercialiseren. Als we nu geen maatregelen nemen om die uitdagingen aan te pakken en de inspanningen eerlijk te verdelen, dan zullen we er allemaal alleen voor staan. Dan zal er verder bespaard worden op de openbare diensten en dus op wat de overheid voor ons kan doen. Een energiezuinige woning, duurzame mobiliteit, toegang tot dienstverlening, een goede opleiding, een werkbare job kwaliteitsvolle zorg zal dan nog meer een voorrecht worden: enkel voor wie beschikt over een hoog inkomen of vermogen.

Eerlijke fiscaliteit

Rechtvaardige belastingen zorgen voor herverdeling en zijn noodzakelijk om maatschappelijke noden en investeringen in openbare diensten en infrastructuur te betalen. Goed onderwijs. Een deftig dak boven het hoofd. Veilige wegen en een toegankelijk openbaar vervoer. Een ecologisch verantwoorde, toekomstgerichte en menselijke economie. Een gezondheidszorg op niveau. Een leefwereld die ons niet vergiftigt. En politie om de veiligheid te verzekeren. En dat alles voor iedereen, jong en oud, rijk of arm. Het zijn noden die niemand alleen kan dragen en die iedereen noodzakelijk vindt. Om zo'n samenleving te realiseren zijn rechtvaardige en dus progressieve belastingen nodig op alle inkomsten en vermogens.

Onze socialistische eis is eenvoudig en helder: in een rechtvaardige samenleving krijgt iedereen naar behoefte, krijgt iedereen evenveel kansen en draagt iedereen bij naar vermogen. Wanneer iedereen zijn steentje bijdraagt, vergroot het draagvlak voor noodzakelijke hervormingen, verbetert het gemeenschapsgevoel en worden de achterpoortjes gesloten.

Dat kan alleen wanneer zij die het meeste inkomen of kapitaal hebben de grootste bijdrage leveren. De grootste ongelijkmaker vandaag is immers niet het verschil in inkomen (ook extralegale voordelen), maar het verschil in vermogen van mensen. En dat laatste blijft te vaak buiten schot. Een rechtvaardige fiscaliteit zorgt voor een verschuiving van de lasten richting vermogen en doet de belastingdruk voor de doorsneeburger zelfs dalen. Vandaag betalen velen te veel omdat sommigen te weinig betalen.

De nieuwste vormen van economie (e-commerce, digitale reuzen, platformeconomie) en de grote multinationals betalen geen of nauwelijks belastingen en trachten keer op keer de bijdragen voor de sociale zekerheid te vermijden. Vaak zelfs met de hulp van overheden, die hun activiteiten wil aantrekken en door regelgeving in hun voordeel te herschrijven en wanpraktijken oogluikend toe te staan. Dit moet stoppen. De nieuwe economische actoren moeten de regels van het spel spelen en dus correct bijdragen aan belastingen en sociale zekerheid. Dat creëert een gelijk speelveld voor de kleinere en middelgrote bedrijven.

We vragen het federaal ABVV om initiatieven te nemen en acties op te zetten om ook op federaal niveau te komen tot een meer rechtvaardige en dus meer progressieve fiscaliteit. Dit is onze eerste en voornaamste strijd. Als Vlaams ABVV moeten we de federale eisen voor een echte vermogensbelasting blijven benadrukken.

Ook Vlaanderen moet daarin meer doen. Vlaanderen benut haar fiscale autonomie vandaag te weinig om progressieve belastingen door te voeren. Integendeel, de Vlaamse regering geeft vaak de relatief laagste lasten of de relatief grootste tegemoetkomingen aan de sterkste schouders. Denk maar aan de lineaire verlaging van de registratie- en schenkingsrechten of de zorgverzekering die voor iedereen even duur is.

Zo creëert de Vlaamse regering meer sociale ongelijkheid. Ook het niet ten volle gebruiken van de opcentiemen in de personenbelasting is daar een voorbeeld van. Dit zorgt er, na de fiscale hervormingen van de vorige federale regering, voor dat de Vlaamse overheid ongeveer 1 miljard euro per jaar aan inkomsten misloopt. Inkomsten die gebruikt konden worden voor sociale doeleinden.

Investeren uit de crisis

Overheidsbesparingen zijn een dom en slecht idee. We moeten ons uit de crisis investeren, niet besparen. Besparingen zullen de heropstart en het herdenken van onze economie eerder schaden dan helpen. Het besparingsmedicijn verergert de ziekte en maakt onze economie niet gezonder en menselijker. Door te investeren in de toekomst kan de overheid de heropstart ondersteunen én richting geven. Want we willen niet gewoon terug meer economische activiteit maar wel een meer duurzame economie die effectief bijdraagt aan de samenleving en democratisch bepaalde maatschappelijke doelen realiseert. Deze investeringen moeten dus gekenmerkt zijn door duurzaamheid, solidariteit en respect voor het sociaal overleg.

Als de winsten die morgen gemaakt worden door de redding van gisteren wegvloeien en opgepot worden, dan worden de problemen en uitdagingen alleen maar groter. Die winsten moeten terugvloeien naar de gemeenschap. Patronale kortingen aan bedrijven moeten bijvoorbeeld verplicht opnieuw geïnvesteerd worden in tewerkstelling. Wanneer een gered bedrijf winsten boekt, moet dit in de verbetering van de werkomstandigheden of personeelsuitbreiding van een bedrijf geïnvesteed worden.

Uiteraard moet dit verstandig gebeuren. Overheidsuitgaven en investeringen gebeuren met geld van ons allemaal. Een overheid moet goed nadenken waar ze haar geld aan wil besteden, en hoe ze het besteedt. We zijn voor een slagkrachtige, efficiënte en effectieve overheid, maar verzetten ons tegen verdere besparingsoperaties die onder het mom van zogenaamde efficiëntie worden doorgevoerd en die het functioneren van de openbare diensten op de helling zetten. Met meer middelen voor handhaving kan de overheid ook meer doen. Administratieve vereenvoudiging moet in functie van een betere controle en handhaving worden doorgevoerd, niet vanuit een besparings- en dereguleringslogica.

De overheid moet permanent monitoren of de middelen goed besteed, de belastingen correct geïnd, of de misbruiken streng aangepakt worden. Dat zorgt er voor dat er geen middelen verkwaast worden, versterkt de dienstverlening van de overheid en verhoogt opnieuw het draagvlak bij de bevolking. Die overheid moet er immers zijn voor haar burgers, niet alleen voor het grote geld. We zijn van oordeel dat Vlaanderen ook met de beschikbare middelen meer kan doen dan wat ze vandaag doet. Een sterke overheid zorgt voor een sterke herverdeling waardoor niemand achter gelaten wordt.

Toekomstige uitdagingen collectief aanpakken

De ongelijke verdeling van middelen en bijdragen vandaag, en de druk die dat met zich meebrengt, zorgen voor al te veel maatschappelijk ongenoegen en zelfs gezondheidsproblemen. In een snel wijzigende omgeving (klimaatcrisis, vergrijzing, digitalisering) enkel de marktwerking laten spelen, vergroot de maatschappelijke en financiële kloof tussen winnaars en (de steeds groter wordende groep) verliezers en vergroot de sociale ongelijkheid, wat op termijn onze democratische samenleving nog meer zal destabiliseren. De groeiende ongelijkheid zorgt voor een misgenoegen bij de bevolking. Dit is een voedingsbodem voor extreemrechts.

Zeker nu de klimaattransitie er aan komt, en Europa de strenge begrotingsregels tijdelijk heeft opgeschort, moet de Vlaamse overheid volop inzetten op investeringen die deze omschakeling solidariseren. De kostprijs van de ecologische transitie van onze economie en onze manier van leven, mag niet op de schouders van de individuele burger terecht komen. Het spreekt voor zich dat de grootverbruikers en -vervuilers, waaronder bepaalde bedrijven en vermogenden, hun deel van de klimaatfactuur eindelijk dragen. Geen ecologische transitie zonder sociale rechtvaardigheid. Maar betalen mag geen synoniem worden voor afkopen. Bedrijven moeten werk maken van CO₂-neutrale productieprocessen want onze gezondheid heeft geen prijs.

Wij steunen de klimaattransitie, die voor een gezondere planeet, een menselijkere economie en betere jobs zorgt. We willen die gerealiseerd zien via collectieve maatregelen en private en publieke investeringen die goed zijn voor de overgrote meerderheid van de mensen, eerder dan individuele belastingaftrekken die vooral de rijken ten goede komen. Publiek-private samenwerking (PPS) mag niet de regel worden en is enkel bespreekbaar als de maatschappelijke meerwaarde kan aangetoond worden. Anders komt dit neer op een publieke financiering van private winsten, wat duur is voor de openbare financiën en de doeltreffendheid van de openbare diensten belemmert.

Onze speerpunten en acties

1. We eisen een eerlijke en transparante bijdrage van bedrijven en grote vermogens. We eisen dat bedrijven correcte belastingen en sociale bijdragen betalen. Alle vormen van winst moeten in rekening worden gebracht om de bijdrage te bepalen. Maak werk van een echte taxshift.
2. De sociale dumping en wantoestanden in de e-commerce en de platformeconomie moeten aangepakt worden. We moeten af van de 'Vandaag besteld, morgen in huis'-logica. De werknemers in de platformeconomie moeten een correct werknemersstatuut krijgen, in het correct PC aan correcte loon-en arbeidsvoorwaarden, en met vrije loononderhandelingen. Ook moet nachtarbeid in de e-commerce verboden zijn. De effecten van 'on the minute'-leveringen op het milieu en de arbeidsomstandigheden van werknemers in de e-commerce moeten worden aangepakt. Dit kan in de eerste plaats door de ecologische kost van 'on the minute'-leveringen volledig te verhalen op de klant.
3. De Vlaamse belastingen en fiscale maatregelen moeten herverdelend worden zodat zij die het meeste inkomen of kapitaal hebben, het meeste bijdragen. Hierop moet een permanente controle komen zodat misbruik kan gesanctioneerd worden. Ook inzake vervuiling. Mensen in armoede zijn de kleinste vervuilers maar betalen de hoogste prijs. Dit is oneerlijk.
4. We verzetten ons tegen verder besparingsbeleid. De weg uit de crisis is duurzaam investeren. Iedereen moet beschermd worden tegen de factuur van de klimaattransitie. Wij opteren voor collectieve voorzieningen en investeringen die ons beschermen tegen de gevolgen van de klimaatopwarming, en die in de eerste plaats die klimaatopwarming tegengaan. We organiseren in 2023 hierrond een Vlaams comité.
5. Ook in de bedrijven mag de factuur van de klimaatmaatregelen niet bij werknemers terecht komen en moeten de werknemers hun deel van de baten krijgen die groene investeringen opleveren:

- We plaatsen werkgevers voor hun verantwoordelijkheid inzake klimaatmaatregelen. Werknemers moeten transparant geïnformeerd worden door de werkgever over de invloed van de CO2-uitstoot op de bedrijfsprocessen en de financiën van het bedrijf. Om de ABVV-militanten in de bedrijven hierbij te ondersteunen, bouwt het Vlaams ABVV samen met centrales en gewesten de interprofessionele ondersteuning van ABVV-militanten in de bedrijven rond klimaatmaatregelen verder uit.
- We geven onder meer via onze milieudienst informatie, ondersteuning en vorming rond wat klimaatmaatregelen op de werkvloer betekenen en werken tools uit om werknemers te helpen een rechtvaardige klimaattransitie binnen het bedrijf stap voor stap bespreekbaar te maken.
- Voor militanten uit bedrijven met een grote CO2-uitstoot bieden we gericht extra informatie aan over hoeveel het bedrijf de voorbije jaren heeft uitgestoten (bvb. via de EFI-analyse), hoeveel gratis uitstootrechten het heeft ontvangen en of er eventueel doorheen de jaren een overschot is opgebouwd.
- We informeren, ondersteunen en vormen militanten over de mogelijkheden om op hun bedrijf syndicaal aan de slag te gaan rond duurzame mobiliteit in het woon-werkverkeer. Duurzame mobiliteit moet ingevoerd worden in het personeelsbeleid waarbij het derdebetalerssysteem van openbaar vervoer, fiets en andere groene manieren van verplaatsing verplicht onderdeel worden van een mobiliteitsbeleid.
- We vragen het federaal ABVV een werkgroep te coördineren die *good practices* vanuit de sectoren/centrales inzake syndicale milieu- en klimaatactie (zowel op bedrijfs- als sectoraal niveau) verzamelt, uitwisselt en bespreekt. De bedoeling is om van elkaar te leren, inspiratie op te doen en na te denken over hoe we milieu- en klimaatthema's in de syndicale werking van bedrijven/sectoren kunnen integreren.

Onze voorstellen concreet

Laat bedrijven hun maatschappelijke schuld aflossen en eerlijk bijdragen

1. Bedrijven moeten bijdragen tot hun eigen toekomst. Gedaan met het systeem van het socialiseren van de verliezen en het privatiseren van de winsten.
2. Vrije federale loononderhandelingen door de aanpassing van de wet van 1996, bruto verloning en deftige minimumlonen verdelen de opbrengst van onze economie weer eerlijker en betekenen ook meer inkomsten voor de overheid en de sociale zekerheid. We eisen een correct deel van de welvaart op voor de werknemers. Het Vlaams ABVV beschouwt het OESO-akkoord over de minimumbelasting van 15% daar waar multinationals hun omzet en winsten maken als een eerste belangrijke stap, maar lang niet voldoende. We versterken onze ondersteuning van de federale strijd voor vrije loononderhandelingen, behoud van automatische indexering, barema's en voor de Fight for 14: zo geven we de werknemers, de overheid en de sociale zekerheid de middelen die ze verdienen. De Vlaamse overheid garandeert voor haar eigen werknemers en de werknemers in de sectoren die zij subsidieert de betaling van een minimumloon van € 14. In structureel gesubsidieerde sectoren kan geen sprake zijn van winstuitkeringen.

We scharen ons achter het standpunt van het Europees Vakverbond voor een effectieve vennootschapsbelasting van minimaal 25% voor alle bedrijven binnen Europa. Daarbovenop eisen we in België een “excess profit taks” op winsten die niet geherinvesteerd worden in het bedrijf of in de lonen.

3. Door de verdere digitalisering en technologisering zijn er heel wat winsten geboekt, niet in het minst de afgelopen 2 jaar. Om de uitdagingen van de toekomst aan te pakken, vragen we van die winsten een eerlijkere bijdrage. De voordelen en opbrengsten van de technologische evolutie moeten zich opnieuw vertalen in meer vooruitgang en bescherming voor de werknemers. De winsten uit doorgedreven digitalisering, technologisering en robotisering moeten ingezet worden ter ondersteuning van werknemers die zich in constante transformatie bevinden. Inzet op opleiding, herverdeling van tijd en koopkracht zijn hierin onze speerpunten. Verschillende ingrepen zijn daarvoor nodig.
  - Samen met het Federaal ABVV eisen we dat digitale bedrijven belast worden waar ze hun winst maken.
  - Koppel Vlaamse bedrijfssubsidies veel sterker aan de impact op tewerkstelling en arbeidsduurvermindering, het betalen van vennootschapsbelasting, klimaat en de duurzame opleidings- en ontwikkelingsdoelen. Onderwerp waar mogelijk de toekenning van subsidies aan het sectorale overleg. Sanctioneer bedrijven door regelgeving te voorzien zodat deze subsidies kunnen teruggevorderd worden indien er een afbouw van werkgelegenheid is, of wanneer bepaalde klimaat- en duurzame ontwikkelingsdoelstellingen niet of onvoldoende bereikt worden.
  - Beperk de steeds toenemende innovatiesteun via subsidies, werk meer met participaties en leningen, en investeer meer in overheidsbedrijven en openbare diensten. Bedrijven die 5 jaar bestaan en dan niet minimaal 15% vennootschapsbelasting betalen, moeten worden uitgesloten van innovatiesteun.
  - Voer een 24-uurtoeslag in die verplicht aan de klant doorgerekend wordt, voor het binnen de 24 uur leveren vanuit de e-commerce om zo een rem te zetten op de negatieve mobiliteits- en klimaatgevolgen ervan.
  - Behandel de platformeconomie op sociaal en fiscaal vlak als volwaardige en normale economische spelers. Financier menswaardige lonen en arbeidsomstandigheden met een correcte prijs voor prestaties in de platformeconomie, met correcte loon- en arbeidsvoorwaarden die onder de correcte paritaire comités vallen. Zorg voor een gelijk speelveld tussen de economische spelers actief binnen één en dezelfde sector, die volgens dezelfde sociale en fiscale regels moeten werken. Investeer opbrengsten in versterkte en aangepaste inspectiediensten opdat ze doelmatig kunnen controleren en handhaven.
4. Zet ondernemingen aan om te investeren met behulp van een rechtvaardige en activerende bedrijfsfiscaliteit. Versterk de bestaande leegstandsheffing voor bedrijfsgebouwen waardoor aanslepende leegstand zwaarder wordt belast en grote percelen meer bijdragen. Vorm de bestaande vrijstellingen van onroerende voorheffing op materiaal en outillage om naar een stilstandtaks, waarbij nieuwe investeringen in machines en uitrusting enkel gedurende de eerste tien jaar worden vrijgesteld.

Toekomstgericht omgaan met belastingen

5. Activeer de Vlaamse fiscale bevoegdheden om de rijken het meest te laten bijdragen door middel van progressieve tarieven. Maak werk van een echte taks shift en een helder en rechtvaardig fiscaal beleid, ook op het federale niveau. De Vlaamse fiscaliteit dient gebaseerd te zijn op het draagkrachtbeginsel en het rechtvaardig herverdelen van de welvaart. Lineaire maatregelen moeten vermeden worden. Dit kan door:
  - Aanvullend op de (federale) vermogensbelasting kan gekeken worden naar de mogelijkheden van de opcentiemen op de personenbelasting wél te gebruiken in die zin dat de Vlaamse belastingen herverdelend werken door de tarieven van de opcentiemen per belastingschijf te laten variëren. Tegelijk blijft het ABVV voorstander van een sterke federale fiscaliteit, ook inzake personenbelasting. Daarnaast blijven we als Vlaams ABVV ook de federale eisen voor een echte vermogensbelasting benadrukken.
  - Forfaitaire lasten (zoals bij de zorgverzekering) te vermijden en te kiezen voor bijdragen naar draagkracht.
  - Registratierechten en schenkings- en erfenisrechten in de feiten progressiever en sterker herverdelend te maken. Prioritair in de aanpak van registratie-, schenkings- en erfenisrechten is de 'achterpoortjes' om deze lasten te ontwijken, die wijd open staan, te sluiten. Zij worden vandaag vooral gebruikt door mensen die voldoende middelen hebben, wat de theoretische progressiviteit in deze stelsels in de feiten ondergraaft en zelfs omkeert.
  - De fiscale aftrekbaarheid van dienstencheques te herbekijken en de middelen naar de betrokken werknemers te laten vloeien door betere loon- en arbeidsvoorwaarden. We eisen een fundamentele hervorming van de sector waarbij overheidsgeld dient voor de loon- en arbeidsvoorwaarden van de huishoudhulpen. Structureel gesubsidieerde sectoren dienen niet om privé-kapitaal te vergaren en aandeelhouders te verrijken. De sector moet dan ook een non-profit karakter krijgen. De fiscale aftrek rond dienstencheques moet hervormd. De meer-inkomsten moeten gaan naar betere arbeidsvoorwaarden in de sector en moeten dienen om de werknemers minstens 14 euro per uur te betalen, zonder dat de prijs voor de klant zwartwerk stimuleert. We eisen ook een herfederalisering van de sector.
  - Eerst garanties te hebben dat de problemen inzake vervoer voor de werknemers opgelost worden alvorens we een slimme kilometerheffing voor personenwagens kunnen invoeren. Duurzame mobiliteit moet in eerste instantie opgelost worden door een versterking en diversifiëring van het openbaar vervoer. Er moeten dan ook voldoende alternatieven voor werknemers gegarandeerd worden: degelijk en betaalbaar openbaar vervoer, veralgemening van de fietsvergoeding, correcte terugbetaling van verplaatsingskosten met mogelijkheid tot combinaties (fiets/openbaar vervoer bv). Voor de klimaattransitie is deze duurzame en toegankelijke mobiliteit een belangrijke pijler.

Elk voorstel van slimme kilometerheffing zullen we dan ook toetsen aan volgende elementen van sociale rechtvaardigheid:

- Een voldoende aanbod aan openbaar vervoer

- Werkgevers worden voor hun verantwoordelijkheid geplaatst inzake woon-werk verkeer.
  - De opbrengst van de heffing wordt gebruikt voor maatregelen inzake de klimaattransitie
  - Een eventuele kilometerheffing komt in de plaats van de bestaande forfaitaire verkeersbelasting.
  - De heffing mag geen aanleiding geven tot mobiliteitsarmoede
6. Zet de Vlaamse middelen die naar de gemeenten vloeien efficiënter in en koppel ze aan toekomstgerichte, maatschappelijke doelstellingen (sociale huisvesting, armoedebestrijding, renovatie gebouwenpatrimonium, ...) die strikt worden opgevolgd. Dit gebeurt best door het opleggen van normen. Als we weten dat het percentage sociale woningen in verhouding tot de totale woningmarkt in Vlaanderen slechts 5,6% bedraagt (tegenover 34,1% in Nederland) mogen deze normen best wel ambitieus geformuleerd worden. Gemeentelijke autonomie mag geen excuus zijn voor het financieren van eender welk beleid. De Vlaamse overheid moet controle kunnen uitoefenen op het gemeentelijk investeringsbeleid met middelen uit het Gemeentefonds. Dit betekent een financiering in functie van duidelijke maatschappelijke doelstellingen (sociale huisvesting, armoedebestrijding, renovatie gebouwenpatrimonium, ...) die strikt worden opgevolgd en desgevallend gesanctioneerd.
7. Doelmatigheidscriteria en permanente doorlichtingen moeten de overheid sterker en efficiënter maken. Middelen die hierdoor vrijkomen moeten opnieuw worden geïnvesteerd in publieke dienstverlening. Stippel op basis van deze criteria en doorlichtingen een langetermijnperspectief uit dat het beleid rechtvaardig, sociaal, efficiënt en klimaatneutraal maakt door te investeren in de overheid. De overheid en haar diensten zijn de belangrijkste actoren en waarborgen op een rechtvaardige transitie. De overheid moet burgers ook de mogelijkheid geven om hun spaargeld te investeren in haar maatschappelijk project.
8. Maak werk van een echte verschuiving naar rechtvaardige belastingen waarbij via progressieve belastingschalen zowel binnen de inkomstenbelasting als de vermogensbelasting de sterkste schouders de grootste bijdragen leveren. Ons complex fiscaal model moet op de schop en in ruil eisen we een helder, eerlijk en herverdelend belastingstelsel dat ook rekening houdt met negatieve bijwerkingen zoals milieuverontreiniging of gezondheidsrisico's. We eisen een rechtvaardig Vlaams (en Belgisch) fiscaal beleid, inclusief een correcte bijdrage van (grote) vermogens. Om dat laatste mogelijk te maken pleiten we ook voor de invoering van een vermogenskadaster.

Collectieve bescherming tegen de factuur die nog komt

9. Vlaanderen bepaalt voor een groot stuk welke inspanningen geleverd zullen moeten worden voor het klimaat. De "huishoudens" betalen meer dan de helft van de milieubelastingen. Daarom is een shift in milieu gerelateerde belastingen aan de orde. Het aandeel in de milieutaksen van milieubelastende bedrijven moet verhoogd worden zodat het aandeel van de gezinnen kan verlaagd worden. Het moet zijn burgers dus ook ondersteunen om die inspanningen mogelijk te maken. De overheid moet de factuur verdelen in verhouding tot de financiële draagkracht van éénieder.

Kwetsbare groepen moeten te allen tijde worden ontzien. Financier de ondersteuning en de investeringen uit de algemene middelen (waarbij de sterkste schouders de grootste bijdrage leveren, en ook vermogen aangesproken wordt) en door extra inkomsten uit vervuilende activiteiten (die bovengemiddeld meer gebruikt worden door meer begoeden). Op die manier hebben de ondersteuning en de investeringen ook een herverdelend effect, die de zwakste groepen optilt. Daarmee versterken we de klimaatshift én de armoedebestrijding. We organiseren hierover in 2023 een Vlaams Comité.

10. Tegelijk zal ook de federale overheid klimaatmaatregelen nemen die inspanningen vereisen van zowel ondernemingen als de burgers. Er zijn niet alleen middelen nodig voor de economische en technologische aspecten van de klimaattransitie, maar ook om mensen te beschermen tegen de impact van klimaatverandering. Daarom vragen we aan het federale niveau om een gelijk(w)aardige inspanning te leveren. Het legt de verantwoordelijkheid daar waar ze moet liggen, niet bij het individu maar bij de maatschappij. We vragen het federaal ABVV om dit te bepleiten.
11. Voorgaande maatregelen samen moeten zorgen dat iedereen meekan met de klimaattransitie en beschermd wordt tegen de gevolgen ervan. Deze ondersteuning/bescherming moet de klimaatmaatregelen die Vlaamse en de federale overheid nemen voor iedereen betaalbaar en haalbaar houden en het draagvlak ervoor bij de bevolking doen toenemen.

Actie

Het Vlaams ABVV organiseert samen met centrales en gewesten jaarlijks een zichtbare militantenactie rond het thema 'De factuur'. Verschillende aspecten van dit hoofdstuk kunnen aan bod komen, we denken in het bijzonder aan de overheidssteun die de bedrijven krijgen, afgezet tegenover hun fiscale bijdrage. Met de acties richten we ons op een gedifferentieerde wijze tot de leden, de (sociale) media en de publieke opinie.